

Obsah

ODDÍL I

TEORIE MEZINÁRODNÍHO OBCHODU

1 Čistá teorie obchodu

1.1 Charakteristika mezinárodního obchodu	5
1.2 Vývoj teorie mezinárodního obchodu do 18. století	8
1.2.1 Merkantilismus	8
1.2.2 Kameralistika	9
1.2.3 David Hume	9
1.3 Čistá teorie mezinárodního obchodu – přístup klasické ekonomie	10
1.3.1 Adam Smith a teorie absolutních výhod	10
1.3.2 David Ricardo a teorie komparativních výhod	11
1.3.3 John Stuart Mill a teorie reciproční poptávky	14

2 Neoklasická a standardní teorie obchodu

2.1 Neoklasická teorie obchodu	19
2.1.1 Teorie alternativních nákladů	19
2.1.2 Teorie vybavenosti výrobními faktory	22
2.1.3 Kritika Heckscher-Ohlinova teorému	23
2.1.4 Teorie vyrovnaného cen výrobních faktorů	24
2.1.5 Empirické ověření Heckscher-Ohlinova teorému	28
2.2 Standardní teorie mezinárodního obchodu	29

3 Alternativní a integrační teorie obchodu

3.1 Alternativní teorie mezinárodního obchodu	35
3.1.1 Teorie nezrálého průmyslu	35
3.1.2 Teorie mezinárodní hodnoty	38
3.1.3 Teorie druhé nejlepší volby	39
3.1.4 Teorie periferní ekonomiky	40
3.1.5 Teorie zbidoučujícího růstu	41
3.1.6 Teorie podobnosti ve struktuře poptávky	43
3.1.7 Teorie technologické mezery	43
3.1.8 Teorie mezinárodního výrobkového cyklu	44
3.1.9 Teorie omezené transformační schopnosti	46
3.2 Integrační teorie mezinárodního obchodu	47

3.2.1 Teorie celní unie	47
3.2.2 Teorie optimální měnové oblasti	50

4 Moderní teorie obchodu a pohyb výrobních faktorů

4.1 Moderní teorie obchodu – modely úspor z rozsahu	57
4.1.1 Model interních úspor – model monopolistické konkurence	60
4.1.2 Model dumpingu	63
4.1.3 Model externích úspor	64
4.2 Mezinárodní pohyb výrobních faktorů	66

4.2.1 Mezinárodní pohyb pracovní síly	66
4.2.2 Mezinárodní pohyb kapitálu	69
4.2.3 Nadnárodní firmy a jejich úloha v mezinárodním pohybu výrobních faktorů	72
ODDÍL II	
MAKROEKONOMIE OTEVŘENÉ EKONOMIKY	79
5 Platební bilance	81
5.1 Teorie platební bilance	81
5.1.1 Klasická teorie platební bilance.	81
5.1.2 Vliv zahraničního obchodu na produkt	83
5.1.3 Monetární vyrovnavací mechanismus	87
5.2 Struktura platební bilance	88
5.3 Dílčí salda platební bilance a rovnováha ekonomiky	92
5.4 Makroekonomie otevřené ekonomiky	96
5.4.1 Křivka platební bilance	97
5.4.2 Model IS-LM-BP	98
5.4.3 Změny devizových kurzů a J-křivka	99
6 Devizový kurz a zahraniční trhy	103
6.1 Devizové kurzy a devizový trh	103
6.1.1 Typy devizových kurzů	103
6.1.2 Devizový trh	104
6.1.3 Stabilita devizového trhu	108
6.2 Peníze, úrokové sazby a devizový kurz	109
6.2.1 Definice peněz	109
6.2.2 Rovnováha na trhu peněz	111
6.3 Peníze a devizový kurz v krátkém a dlouhém období	113
6.3.1 Krátké období	113
6.3.2 Dlouhé období	116
6.4 Problematika inflace a přestřelování	117
6.4.1 Inflace a devizový kurz	117
6.4.2 Přestřelování devizového kurzu	118
7 Ceny a devizový kurz	123
7.1 Ceny a devizový kurz v dlouhém období	123
7.1.1 Zákon jedné ceny	123
7.1.2 Teorie parity kupní síly	124
7.1.3 Odchyly od parity kupní síly	127
7.2 Devizový kurz a výstup v dlouhém období	130
7.2.1 Teorie PPP a model devizového kurzu v dlouhém období	130
7.3 Devizový kurz a výstup v krátkém období	133
7.3.1 Rovnováha agregátní poptávky	133
7.3.2 Determinace výstupu	134
7.3.3 Výstup a devizový kurz	135
7.4 Krátkodobá rovnováha otevřené ekonomiky	139

	Obsah	v
7.4.1 Krátkodobá rovnováha s implementací čistého exportu	140	
8 Mezinárodní makroekonomická politika	145	
8.1 Politika fixních devizových kurzů	145	
8.1.1 Systémy fixních devizových kurzů	146	
8.1.2 Podmínky fixace devizového kurzu	147	
8.2 Mezinárodní měnový systém v letech 1870 až 1973	147	
8.2.1 Mezinárodní makroekonomická politika v letech 1870–1914	148	
8.2.2 Meziválečné období 1918–1939	148	
8.2.3 Brettonwoodský systém v letech 1944–1973	150	
8.3 Politika plovoucích kurzů	154	
8.3.1 Mezinárodní měnový systém po rozpadu systému fixních devizových kurzů	155	
8.4 Mezinárodní makroekonomická politika v systému plovoucích kurzů	157	
9 Přímé zahraniční investice	163	
9.1 Vymezení přímých zahraničních investic	163	
9.1.1 PZI a nadnárodní firmy	165	
9.2 Role PZI v ekonomice	166	
9.2.1 Šíření technologie a PZI	166	
9.2.2 Dopady PZI na růst, zaměstnanost a platební bilanci.	167	
9.3 Investiční pobídky	170	
9.3.1 Investiční pobídky a technologický pokrok	171	
9.3.2 Mezinárodní koordinace investičních pobídek	172	
ODDÍL III		
MEZINÁRODNÍ OBCHODNÍ POLITIKA	177	
10 Mezinárodní obchodní smlouvy a dohody	179	
10.1 Stručná historie mezinárodních dohod a smluv	179	
10.2 Všeobecná dohoda o clech a obchodu	181	
10.2.1 Všeobecná dohoda o obchodu službami	184	
10.2.2 Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví včetně obchodu padělaným zbožím	185	
10.3 Světová obchodní organizace	186	
10.3.1 Katarské rozvojové kolo	188	
10.3.2 Mezinárodní organizace ovlivňující mezinárodní obchodní politiku	191	
10.4 Zahraničněobchodní politika země a její nástroje	192	
11 Autonomní nástroje zahraničněobchodní politiky	197	
11.1 Charakteristika autonomních nástrojů zahraničněobchodní politiky	197	
11.2 Působení cel na malou a velkou ekonomiku	201	
11.2.1 Vliv kvantitativních restrikcí na ekonomiku	205	
11.3 Celní politika	206	
11.3.1 Celní politika ČR po vstupu do EU	207	
12 Společná obchodní politika Evropské unie	211	
12.1 Vznik a vývoj společné obchodní politiky Evropské unie	211	
12.1.1 Vymezení a instituce společné obchodní politiky	212	

12.2 Smluvní nástroje	215
12.3 Autonomní nástroje	217
12.3.1 Tarifní nástroje EU	217
12.3.2 Netarifní nástroje EU	218
12.3.3 Obranné a ofenzivní nástroje	219
12.3.4 Společná zemědělská politika a SOP	220
12.4 Evropská unie a mezinárodní organizace	220
13 Podpora exportu	225
13.1 Význam podpory exportu a proexportní politika	225
13.1.1 Konsensus OECD	227
13.2 Standardní instituce na podporu exportu v ČR	228
13.3 Nevládní instituce podporující export	231
ODDÍL IV	
MALÁ EKONOMIKA A VNĚJŠÍ EKONOMICKÉ VZTAHY	237
14 Význam zahraničního obchodu v malé ekonomice	239
14.1 Úloha zahraničního obchodu v ekonomice	239
14.1.1 Funkce zahraničního obchodu	239
14.1.2 Specifika malé ekonomiky a zahraniční obchod	241
14.2 Měření a komparace zahraničního obchodu	243
14.2.1 Rozsah zahraničního obchodu	244
14.2.2 Teritoriální a komoditní struktura zahraničního obchodu	245
14.2.3 Intenzita zahraničního obchodu	247
14.3 Konkurenční schopnost ekonomiky	250
14.3.1 Ukazatele konkurenčeschopnosti v zahraničním obchodě	250
15 Vývoj obchodní politiky v České republice	257
15.1 Od uzavřené ekonomiky k ekonomice otevřené	257
15.2 Transformace ekonomiky a změna orientace zahraničního obchodu	260
15.2.1 Změny ve struktuře zahraničního obchodu ČR	261
15.2.2 Česká republika a GATT	263
15.2.3 Vznik a význam CEFTA	264
15.2.4 Celní unie Česká republika – Slovensko	267
15.3 Ukončení procesu otevírání ekonomiky ČR	268
15.3.1 Zahraničněobchodní politika ČR jako členské země EU	268
15.3.2 Charakteristika vývoje zahraničního obchodu ČR	269
15.3.3 Zahraniční obchod ČR z pohledu EU	272

ODDÍL V	
ROZVOJOVÉ ZEMĚ A VNĚJŠÍ EKONOMICKÉ VZTAHY	279
16 Obchodní politika rozvojových zemí	281
16.1 Charakteristika rozvojových zemí	281
16.1.1 Členění rozvojových zemí dle ekonomických skupin	282
16.2 Význam světového obchodu na rozvoj jednotlivých ekonomik	283
16.2.1 Import a export	284
16.2.2 Exportní nestabilita a ekonomický rozvoj	285
16.3 Industrializace	287
16.3.1 Industrializace formou dovozní substituce	287
16.3.2 Exportně orientovaná industrializace	288
16.4 Problematika duální ekonomiky	289
16.5 Liberalismus versus protekcionismus	291
16.5.1 WTO a role rozvojových zemí v obchodních jednáních	291
16.5.2 Další problémy světového obchodu z pohledu rozvojových zemí	293
16.6 Fair Trade – spravedlivý obchod	294
16.6.1 Zásady a cíle Fair Trade	295
16.6.2 Vznik, vývoj a současnost Fair Trade	295
16.7 Role zahraničního kapitálu a úloha technologií	297
17 Rozvojové země a problematika zadlužení	303
17.1 Světová banka a její role	303
17.1.1 Legislativní rámec	305
17.1.2 Úloha Světové banky	305
17.1.3 Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj a Mezinárodní asociace pro rozvoj	307
17.1.4 Klasifikace ekonomik	309
17.2 Problematická zadlužení rozvojových zemí	309
17.2.1 Historický vývoj zadlužování rozvojových ekonomik	310
17.2.2 Mezinárodní dlužnická krize	312
17.2.3 Důsledky zadluženosti pro rozvojové země	314
17.2.4 Zadluženost a strukturální reformy	315
17.2.5 Nelegitimní dluh a morální hazard	316
17.2.6 Současná situace a Iniciativa HIPC	316
17.2.7 Řešení problému zadluženosti – dluhový management	318
Seznam zkratek	325
Slovník pojmu	331
Seznam literatury	341
Seznam internetových zdrojů	345
Rejstřík	349